

JAHON ADABIYOTIDAGI FENTEZI ASARLAR TAHLILI

Farg'ona davlat universiteti

filologiya yo'nalishi talabasi

Nurmatova Farog'at G'ulomjon qizi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada jahon adabiyotidagi fentezi janrining rivojlanishi, uning asosiy yo'nalishlari, muhim namunalari va zamonaviy tendensiyalari tahlil qilinadi. Tolkin, Rouling, Geyman va Maas kabi mashhur mualliflarning asarlari asosida janrning mifologik, estetik va falsafiy qatlamlari yoritilgan. Maqola fentezi janrining adabiyotdagi o'rni, uning badiiy va ma'naviy ahamiyatini ochib berishga qaratilgan.

Fentezi janri jahon adabiyotida eng tez rivojlanayotgan va keng ommaga ega yo'nalishlardan biridir. Uning muvaffaqiyatining asosiy omili – inson ongining cheksiz tasavvuri, real hayot doirasidan tashqariga chiqib, mutlaqo yangi olamlar yaratishga bo'lgan ehtiyojdir. Fentezi nafaqat sarguzasht ruhidagi hikoyalarni taqdim etadi, balki jamiyat, inson tabiatidagi ziddiyatlar, ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi kurash kabi falsafiy masalalarni ham badiiy talqin qiladi.

Fentezi asarlarining eng muhim xususiyatlaridan biri – mifologik strukturaning kuchli bo'lishidir. J. R. R. Tolkin yaratgan “Uzuklar hukmdori” trilogiyasi butun fentezi adabiyotiga asos bo'ldi. Unda yaratilgan Orta Yer dunyosi, xalqlar, qadimiy tillar va murakkab tarixiy jarayonlar janrning ilmiy-tahliliy yondashuvini shakllantirgan.

Jahon adabiyotida yana bir muhim asar – J. K. Roulingning “Garri Potter” turkumi bo'lib, unda fantastik olam fonida yosh avlodning psixologik shakllanish jarayoni yoritiladi. Rouling do'stlik, fidoyilik, tanlov erkinligi kabi tushunchalarni fentezi kontekstida chuqur ochib beradi.

Urban-fentezi yo'nalishi ham zamonaviy adabiyotda katta o'rin egallagan. Neil Geymanning “Amerika xudolari” romanida qadimgi afsonaviy mavjudotlar zamonaviy

dunyo bilan birlashtiriladi. Asar globalizatsiya, madaniyatlar to‘qnashuvi, ishonch inqirozi kabi mavzularni o‘rtaga tashlaydi.

Zamonaviy fentezi adabiyotida kuchli ayol obrazlarining paydo bo‘lishi yangi tendensiya yaratdi. Sara J. Maasning “A Court of Thorns and Roses” turkumidagi ayol qahramonlar murakkab xarakterga, ruhiy ziddiyatlarga ega personajlar orqali janrning psixologik chuqurlashuvini aks ettiradi.

Xulosa qilib aytganda, jahon adabiyotidagi fentezi asarlarining qiymati ularning sehrli olamlaridagina emas. Fentezi insonning ichki kurashlari, jamiyatdagi adolatsizlik, qadriyatlar inqirozi kabi mavzularni badiiy talqin etish imkonini beruvchi kuchli janr bo‘lib qolmoqda.

****Foydalanilgan adabiyotlar:****

1. Tolkien, J. R. R. **The Lord of the Rings**. – London: Allen & Unwin, 1954.
2. Rowling, J. K. **Harry Potter Series**. – London: Bloomsbury, 1997–2007.
3. Gaiman, N. **American Gods**. – New York: William Morrow, 2001.
4. Maas, S. J. **A Court of Thorns and Roses**. – New York: Bloomsbury, 2015.
5. Shippey, T. **J. R. R. Tolkien: Author of the Century**. – London: HarperCollins, 2000.
6. Drout, M. **Encyclopedia of Fantasy and Science Fiction**. – New York, 2013.